

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

2019-03-26

1 (13)

Dnr 666-2017
80-253

Naturvårdsenheten

Se sändlista

BILDANDE AV GRINDUGA NATURRESERVAT

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) det område som avgränsats på karta enligt bilaga 1 och 2, med den gräns som slutligen märks ut i fält, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Grinduga naturreservat.

För att tillgodose och uppnå syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se Föreskrifter för naturreservatet samt kartor i bilaga 3).

Slutligen fastställer länsstyrelsen med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skötselplan enligt bilaga 4 för naturreservatets långsiktiga vård. Förvaltare för naturreservatet ska vara länsstyrelsen.

Förevarande beslut träder i kraft när det vinner laga kraft. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Föreskrifterna enligt punkten C om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet och om ordningen i övrigt inom naturreservatet träder dock i kraft den dag som framgår av kungörelsen i länets författningssamling, och dessa föreskrifter gäller därvid enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken omedelbart, även om de överklagas.

Uppgifter om naturreservatet

Benämning:	Grinduga naturreservat
NVR-id:	21-2043684
Kommun:	Gävle
Lägesbeskrivning:	9 km OSO Gävle. Se bifogad översiktskarta (bilaga 2).
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM):	N: 6724627 E: 625697
Gräns:	Se bifogad beslutskarta (bilaga 1), gränsen är markerad med den punktstreckade linjen.
Fastigheter:	Furuvik 72:3 Furuvik S:1
Markägare:	Staten genom Naturvårdsverket, Vägsamfällighet
Areal (från VIC Natur):	Total areal 22,4 ha Landareal 22,4 ha Produktiv skogsmark ca 13,5 ha
Natura 2000-område:	SE0630242, Grinduga
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Friluftsliv:	Området är av stort intresse för friluftslivet.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, samt att återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

De värdefulla livsmiljöerna i ett ålderdomligt odlingslandskap med naturliga gräsmarker i ångar och hagar, med betespräglad barrskog, och med mindre områden med naturskogsartad skog, samt de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i den naturgeografiska regionen, ska

ha gynnsamt tillstånd*. Strukturer som ålderdomliga ägofigurer, odlingsrösen, hamlade träd och traditionella hägnader ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

Områdets karaktär av äldre småbrutet och traditionellt hävdat odlingslandskap ska bevaras och tillgängliggöras för besökare och allmänhet. Upplevelsen av ett oexploaterat avskilt natur- och kulturlandskap är särskilt viktig.

Syftet ska nås genom att:

- Exploatering och skogsbruk förhindras.
- Det småbrutna odlingslandskapet restaureras för att återställa dess höga naturvärden.
- Den gamla odlingsmarken sköts regelbundet på ett traditionellt sätt.
- Delar av skogen betas.
- Naturskog och lövsumpskog utvecklas fritt.
- Naturstig, rastplatser och information om reservatet finns för att underlätta allmänhetens friluftsliv i området.

Skäl för beslutet

Naturreservatet omfattar ett stycke mycket välbevarat, småskaligt och ålderdomligt kulturlandskap, med intakta ägofigurer och bevarade strukturer från gångna tiders brukande. I området finns artrika, hävdberoende växtsamhällen och en särskilt artrik fjärilsfauna. För att bevara områdets naturvärden behövs skydd mot exploatering, restaurering av vissa områden, samt kontinuerlig och ändamålsenlig hävd av ängs- och hagmarker samt skogsbeten.

Naturreservatet omfattar natur som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 som upprättats med ledning av direktiv från EU. Habitaterna artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270), slåtterängar i låglandet (6510), taiga (9010), näringsrik granskog (9050) och lövsumpskog (9080), vilka är upptagna i art- och habitatdirektivet, ska ha gynnsam bevarandestatus.

* =Gynnsamt tillstånd (på objektsnivå) är jämförbart med begreppet gynnsam bevarandestatus. Vad som menas med gynnsam bevarandestatus definieras i 16 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Föreskrifter för naturreservatet

Föreskrifterna under A och C nedan utgör inte hinder för förvaltaren av naturreservatet eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, som framgår av föreskrifterna B1-B12 nedan och som preciseras i fastställd skötselplan. Inte heller utgör föreskrifterna hinder för länsstyrelsen eller av länsstyrelsen utsedd uppdragstagare att utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv inom naturreservatet.

Föreskrifterna utgör inte hinder för nyttjande och underhåll av befintliga vägar, luftledningar och markledningar. Föreskrifterna utgör inte hinder för att efter tillstånd från länsstyrelsen underhålla befintlig avloppsledning/dike som korsar reservatets mellersta del i öst-västlig riktning (se karta bilaga 3a).

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. uppföra eller anlägga byggnad, brygga, bro, mast, antenn, torn, campingplats, luft- eller markledning, stängsel, hägnad eller annan anläggning,
3. anlägga väg, stig, vandringsled eller parkeringsplats,
4. bedriva vattenverksamhet, som t.ex. att utföra vattenreglering eller leda bort vatten,
5. bedriva täkt, anordna upplag, borra, mejsla, måla, spränga, gräva, schakta, dämna, tippa, fylla ut, dika, dikesrensa, muddra, eller på annat sätt skada mark och block,
6. bedriva mineralutvinning,
7. använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller växtnäringssämnen,
8. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är avsedd för motorfordonstrafik,

9. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
10. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart,
11. upplåta mark för organiserade tävlingar till annan än den som har länsstyrelsens tillstånd till sådan tävling,
12. upplåta mark för militära övningar.

Föreskrift 8 ovan utgör inte hinder för älghugare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt från området vid den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske på så sätt att skador på mark och vegetation minimeras.

Föreskrift 9 ovan utgör inte hinder för jaktlagets uppsättning av tillfälliga skyltar i samband med den jakt som är tillåten i reservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktagas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla följande intrång.

1. Utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavla.
3. Anläggning och underhåll av parkeringsplats, stig, rastplatser samt lada, enligt karta bilaga 3a.
4. Underhåll av befintlig trädgårdsgård, markerad på karta bilaga 3a, samt uppsättning och underhåll av ytterligare trädgårdsgård om behov och medel finns.
5. Återuppbyggnad av den nerbrunna bysmedjan, enligt karta bilaga 3a.
6. Rövning av sly kring fornlämningar (fossil åker samt väghållningssten) och bebyggelseämningar (resterna av en bysmedja och jordkällare) markerade på karta bilaga 3a, samt kring de husgrunder och röjningsrösen som finns spridda i området.
7. Underhåll av befintligt elektriskt stängsel, markerat på karta bilaga 3b, samt uppsättning och underhåll av ytterligare elektriskt stängsel om det

behövs för skötseln enligt B9-B11.

8. Genomförande av naturvårdsinriktade restaureringsåtgärder så som avverkning och röjning i igenvuxna fodermarker eller luckhuggning i betad skog, enligt karta bilaga 3b.
9. Genomförande av återkommande skötselåtgärder så som slåtter, bete, röjning av igenväxningsvegetation, friställning av solitära träd eller avverkning av enskilda träd och buskar, enligt karta bilaga 3b.
10. Genomförande av återkommande skötselåtgärd i form av extensivt skogsbete, enligt karta bilaga 3b.
11. Plöjning och odling av spannmål på ett traditionellt småskaligt sätt, på någon gammal åkerfigur i de tidigare hävdade delarna, enligt karta bilaga 3b.
12. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är avsedd för motorfordonstrafik,
2. ta ved eller elda,
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,
4. skada, plocka eller samla in växter, svampar och lavar,
5. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt skada eller störa djurlivet,
6. medföra hund som inte är kopplad eller annat okopplat husdjur under de tider som det finns betande djur i området,
7. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,

8. skada fast föremål eller ytbildning, så som att omlagra eller bortföra sten, gräva, eller därmed jämförligt,
9. utan länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlingar,
10. använda området för militära övningar.

Föreskrift 4 ovan utgör inte hinder för plockning för eget behov av sådana bär, matsvampar och växter som inte rödlistade.

Föreskrifterna 1, 5 och 6 ovan utgör inte hinder för innehavare av särskild rätt i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet.

Föreskrift 7 utgör inte hinder för tillfällig skyltning i samband med tillståndsgivna organiserade tävlingar enligt föreskrift 9.

Andra bestämmelser som gäller för området

Delar av naturreservatet är även Natura 2000-område (SE0630242, Grinduga). För verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 §§ miljöbalken. För Natura 2000-området finns en upprättad bevarandeplan med länsstyrelsens diarienummer 511-7997-2016.

Även om en verksamhet eller åtgärd inte är förbjuden enligt naturreservatets föreskrifter kan anmälan, tillstånd eller samråd ändå krävas t.ex. tillstånd/anmälan till vattenverksamhet eller samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Ärendets beredning

Områdets naturvärden är kända sedan 1980-talet. Grinduga klassades högt i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering 1987-1990 (Ängar och hagar i Gävleborg, Länsstyrelsen 1993:2). Området beskrevs även i skriften värdefull natur i Gävle 1995 och senare i länets naturvårdsprogram (Värdefull natur i Gävleborg 1997). 1993 gjordes en separat inventering av odlingslandskapet i Grinduga by på uppdrag av Gävle kommun. Med ledning av inventeringen genomförde kommunen återställningsarbeten under flera år. Stöd har under många år utgått för att bibehålla hävden i området, först genom så kallade NOLA-medel och senare genom jordbruksstödet. Leif Eriksson som själv är uppvuxen i byn brukade området fram till 2011.

2001 gjordes en mer detaljerad inventering och avgränsning av Grinduga och våtmarkerna kring Tröskan. Inventeringen resulterade i ett konkret förslag till reservatsavgränsning. Området förvärvades genom köp av markägaren Bergvik Skog AB i slutet av 2007. Av de stora våtmarkerna bildades 2011 naturreservatet Tröskens rikkärr. För området kring Grinduga påbörjades arbetet med att bilda ett eget naturreservat med ändamålsenlig inriktning på skötseln. Ett öppet informationsmöte anordnades för boende i Grinduga i juni 2010.

Efter att området köpts in övertog Länsstyrelsen successivt ansvaret för skötseln av Grinduga. Odlingslandskapet har därefter genomgått omfattande restaureringar. Från 2009 har ängsmarkerna vid Korsbacken slagits årligen. År 2009 restaurerades delar av gärdesgården vid den gamla landsvägen. Under 2013 genomfördes avverkning och röjning av igenväxningsvegetation i betesmarkerna och 2014 slogs alla åkrar och därefter stängslades området med elektriskt stängsel för betesdrift. Somrarna 2015-2017 betades område med nötkreatur, men under 2018 saknades betesdjur så det blev bara efterbete med häst på den slagna ytan vid Korsbacken.

Ett förslag till beslut och skötselplan för Grinduga naturreservat skickades på remiss till myndigheter, sakägare och andra berörda den 28 juni 2018. Fem remissinstanser svarade, och följande synpunkter kom in:

- Gävle kommun, Samhällsbyggnadsnämnden, anser att det är ett bra och väl genomarbetat förslag till beslut och skötselplan. Förslaget överensstämmer med Översiktsplan Gävle kommun år 2030 där området pekas ut som pågående reservatsutredningsområde. Det finns inga detaljplaner i området som berörs av förslaget.
- Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig.
- Skogsstyrelsen har inget att erinra.
- Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.
- Gävle Energi AB framför att de under sommaren 2018 har grävt ned elledningar (samt även Opto) längs Grindugavägen mellan Furuvik och Grinduga. Dessa ledningar kommer därmed att korsa det tänkta området för naturreservatet. Ledningarna kan behöva repareras och underhållas, vilket kan medföra att grävning måste utföras. Detta får då inte strida mot de krav som ställs för naturreservatet. Länsstyrelsen har därför kompletterat undantaget i föreskrifterna så att även befintliga markledningar i naturreservatet får nyttjas och underhållas.

Förbudet mot att avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle, medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörda fastigheter. Överenskommelse om ersättning enligt 34 §

förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och enligt 31 kap. miljöbalken har därför träffats med berörda sakägare.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, har Länsstyrelsen gjort bedömningen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Länsstyrelsens motivering av beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 1 § andra stycket miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt 7 kap. 4 § första stycket miljöbalken får länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, samt även för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, och/eller skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken, följer att det i beslutet ska anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Enligt paragrafens tredje stycke får länsstyrelsen meddela beslut om nya inskränkningar eller nya skäl för naturreservat om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Enligt 7 kap. 6 § miljöbalken får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken gäller att vid prövning av frågor om skydd av områden skall hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Enligt 7 kap. 30 § första stycket miljöbalken jämfört med 22 § första meningen förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. får länsstyrelsen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt

om ordningen i övrigt inom naturreservatet om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet.

Beskrivning av området

Grinduga är ett småbrutet ålderdomligt odlingslandskap med små åkerfigurer, torrbackar, odlingsrösen och gärdesgårdar. Området omfattar några hektar åker, öppna betesbackar, betad barrskog, lövskog av asp, lönn, rönn m.fl. trädslag, samt sumpskog och barrblandskog med naturskogsqualiteter. Området har stora helhetsvärden. Av odlingslandskapet återstår visserligen bara de delar som hävdats kontinuerligt och med avtagande intensitet fram till idag, men helheten ger ett mycket ålderdomligt intryck med små flikiga åkerfigurer, mellanliggande enbackar, lövrika kantzoner, odlingsrösen och trögärdesgårdar.

Jordbrukets utveckling sedan 1500-talet fram till i dag är väl dokumenterad. Jordbruket på platsen har troligen rötter bakåt till järnåldern då området låg vid en havsvik (Trösken). Det präglades fram till slutet av 1800-talet av ängsbruket. Man hade mångdubbelt större arealer för ängsslåtter än för odling. Den odlade marken brukades genom tvåsäde. På de små åkrarna odlades korn, hampa, humle, kål, rotfrukter och vissa andra grönsaker som t ex lungrot (vilken fortfarande lever kvar i byn). I slutet av 1700-talet började potatis odlas. Störst omfattning hade jordbruket under slutet av 1800-talet. 1856 brukades omkring 120 ha slåtteräng och ca 12 ha åker. Hägnadssystemet omfattande flera mil trögärdesgårdar. På några ställen finns träd med spår efter hamling. Fram till 2011 fanns en deltidjordbrukare i byn som hade nötboskap för bete.

Marken är kalkpåverkad och florin i betesbackarna är mycket artrik med stort inslag av sydostliga floragelement. På moränbackarna och i sydvända kantzoner mot den forna åkermarken förekommer torrängsvegetation av ängshavretyp. Här finns t ex länets rikaste förekomst av säfferot samt oxbär, kungsmynta, backsmörblomma och flentimotej. Fjärilsfaunan är också mycket artrik.

Området ligger inom trakten Färnebofjärden-Kalkområdet som i "Strategi för formellt skydd av värdefulla skogar i Gävleborgs län" är en utpekad skoglig värdeetrakt.

Bedömning

Grinduga naturreservat är ett stycke välbevarat kulturlandskap som på ett tydligt sätt illustrerar det gamla svenska jordbrukslandskapet. Området har mycket höga naturvärden och även kulturhistoriska värden. För att bevara områdets värden behöver exploatering, skogsbruk och andra arbetsföretag

förhindras. Vidare är det av största vikt att området till vissa delar restaureras och att området i sin helhet sätts under ändamålsenlig löpande skötsel.

Delar av området ingår i Natura 2000-området Grinduga (SE0630242), med flera hävdberoende naturtyper som t.ex. artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270) och slåtterängar i låglandet (6510). Genom bildandet av Grinduga naturreservat med tillhörande föreskrifter, ges området ett varaktigt skydd mot ingrepp och arbetsföretag som kan skada områdets naturvärden och Natura 2000-områdets naturtyper. Naturreservatet skapar även förutsättningar för att kunna genomföra restaureringar och att sätta området under den löpande skötsel som är nödvändig för bevarandet av områdets naturvärden.

Grinduga ligger också inom Bevarandeplan för odlingslandskapet, och är utpekad i länets naturvårdsprogram som en del av Kalkområdet sydost om Gävle.

Skyddandet av området bidrar i hög grad till att uppfylla miljö kvalitetsmålet "Ett rikt odlingslandskap". Området bidrar även till att uppfylla miljö kvalitetsmålet "Levande skogar" och är ett exempel på den typ av områden som ska prioriteras enligt länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för formellt skydd av skog i Gävleborgs län (länsstyrelsens rapport 2006:19-21). Ett skydd av området bidrar också till att uppfylla de nationella frilufts målen "Skyddade områden som resurs för friluftslivet" samt "Tillgång till natur för friluftsliv".

I Gävle kommuns kommunomfattande översiktsplan "Gävle 2030", vilken antogs i dec 2017, framgår att området ingår i riksintresseområde för naturvård. I översiktsplanen beskrivs området på följande sätt (i kapitlet Natur och Friluftsliv/Värdefulla områden för friluftsliv/Tröskområdet): "Det gamla jordbrukslandskapet vid Grinduga i områdets västra del är ett trevligt utflyktsmål med mycket höga naturkvalitéer och stora kulturhistoriska värden. Här erbjuds besökaren en naturstig och en upplevelse av det småskaliga jordbruk som präglade stora delar av Sverige ända in på 1800-talet." Det framgår också av översiktsplanen att det är ett område där länsstyrelsen håller på med naturreservatsbildning. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av naturreservatet överensstämmer med intentionerna i kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Området är av stort värde för bevarande av den biologiska mångfalden. Det är därför enligt länsstyrelsens bedömning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken. Att så sker bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenområdena enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Vid denna avvägning, enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, har länsstyrelsen funnit att naturreservatets avgränsning och de inskränkningar som gjorts i rätten att använda mark- och vattenområden (föreskrifterna) är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som krävs för att uppnå syftet med naturreservatet. Avvägningen har lett till att det i föreskrifterna finns undantag för nyttjande och underhåll av befintliga vägar, luftledningar och markledningar, samt för att efter tillstånd från länsstyrelsen underhålla befintlig avloppsledning/dike.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för den biologiska mångfalden och för allmänheten är så stora att de överväger de negativa effekter som kan uppstå för allmänheten och för berörda fastighets- och sakägare.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte (7 kap. 26 § miljöbalken). Enligt 7 kap. 7 § sista stycket miljöbalken gäller att beslut om dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

Länsstyrelsen ska bedriva tillsyn över naturreservatet. I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs.

Av 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken följer bland annat att det kan medföra straffansvar att orsaka skada i eller bryta mot föreskrift som meddelats för ett naturreservat.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom naturreservatet syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6 och 10 §§ skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas inom naturreservatet.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 6.

Beslutet har fattats av landshövdingen Per Bill. I ärendet, som har handlagts och föredragits av biolog Martina Kluge, har även biolog Helena Persson, enhetschef Ann Gudéhn, jurist Caroline Näslund och biolog Linda Svensson deltagit.

Per Bill

Martina Kluge

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

Bilagor:

1. Beslutslista
2. Översiktskarta
3. Föreskriftskartor
4. Skötselplan
5. Brytpunktskarta
6. Hur man överklagar
7. Sändlista

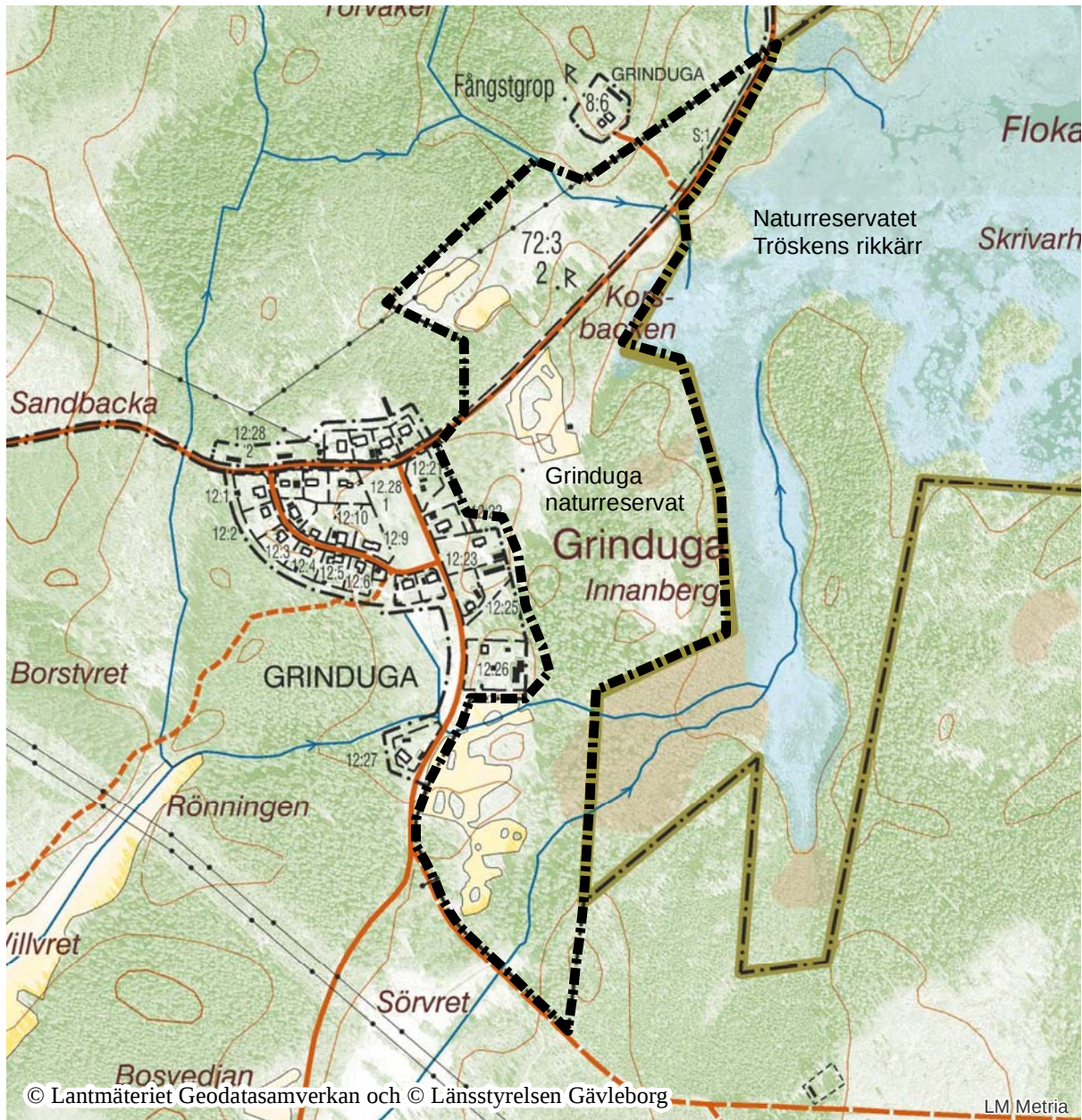
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör beslut
2019-03-26

Dnr 666-2017
80-253

Bilaga 1

Grinduga naturreservat Beslutskarta

Bakgrundskarta: Fastighetskartan
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6724627 E:625697
Skala 1:8 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Beslutskarta för Grinduga naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

--- Gräns för naturreservatet
- - - Fastighetsgränser

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	010-225 10 00	010-225 11 50	gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör beslut
2019-03-26

Dnr 666-2017
80-253

Bilaga 2

Grinduga naturreservat Översiktskarta

© Lantmäteriet Geodatasamverkan och © Länsstyrelsen Gävleborg

LM Metria

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6724627 E: 625697

Bakgrundskarta: Vägkartan

Skala 1:100 000

0 0,5 1 2 3 4 Kilometer

 Grinduga naturreservat

Postadress

Besöksadress

Telefon

Faxnummer

E-post adress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

010-225 10 00

010-225 11 50

gavleborg@lansstyrelsen.se

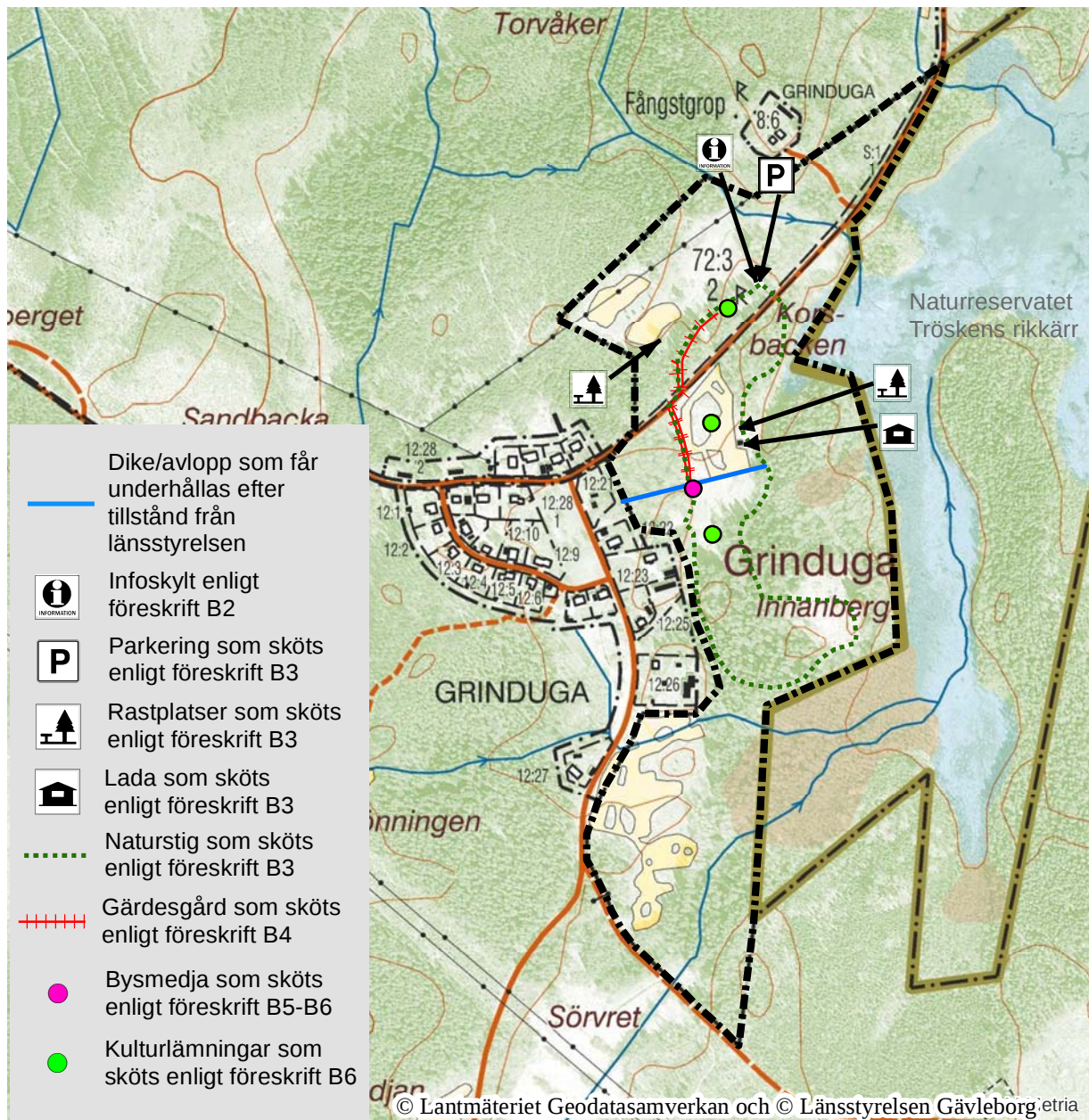
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör beslut
2019-03-26

Dnr 666-2017
80-253

Bilaga 3a

Grinduga naturreservat Föreskriftskarta 1

Bakgrundskarta: Fastighetskartan
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6724627 E:625697
Skala 1:8 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Föreskriftskarta för Grinduga naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

Gräns för naturreservatet
Fastighetsgränser

Postadress

Besöksadress

Telefon

E-post adress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

010-225 10 00

gavleborg@lansstyrelsen.se

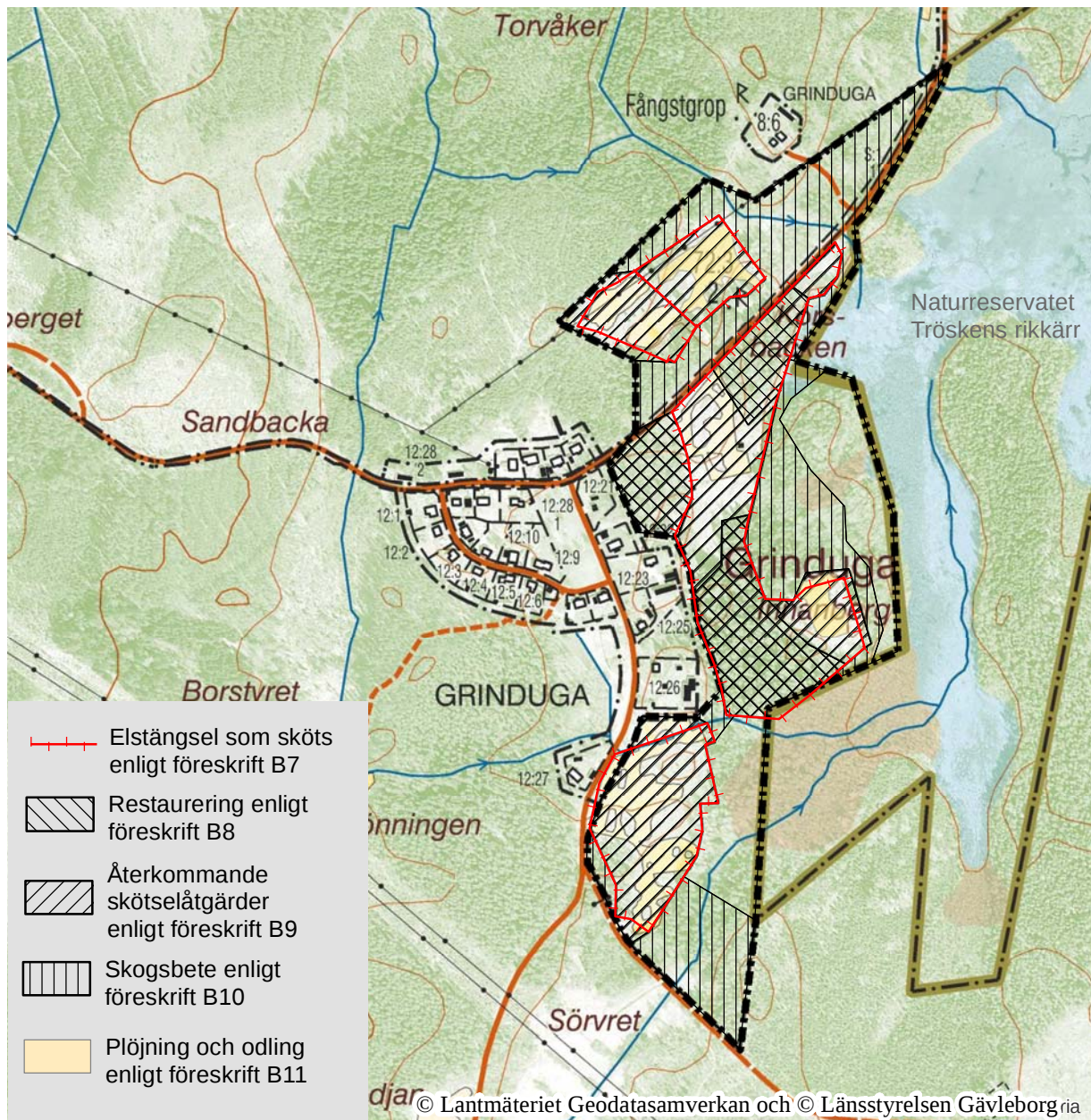
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör beslut
2019-03-26

Dnr 666-2017
80-253

Bilaga 3b

Grinduga naturreservat Föreskriftskarta 2

Bakgrundskarta: Fastighetskartan
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6724627 E:625697
Skala 1:8 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Föreskriftskarta för Grinduga naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

--- Gräns för naturreservatet
- - - Fastighetsgränser

Postadress

Besöksadress

Telefon

E-post adress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

010-225 10 00

gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Gävleborg

SKÖTSELPLAN FÖR GRINDUGA NATURRESERVAT

2019-03-26

Dnr 666-2017
80-253

Bilaga 4

1 (15)

Naturvårdsenheten

Se sändlista

SKÖTSELPLAN FÖR GRINDUGA NATURRESERVAT

BESKRIVNINGSDDEL

I skötselplanen anges målen med naturreservatet och de ska ligga till grund för dess vård och skötsel. Naturreservatet ska utmärkas genom förvaltarens försorg enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativa data

Objektnamn	Grinduga naturreservat
NVR-id	21-2043684
Län	Gävleborg
Kommun	Gävle
Arealer (från VIC Natur):	Total areal 22,4 ha Därav landareal 22,4 ha Produktiv skogsmark ca 13,5 ha
Naturtyper enligt Natura 2000:	6270 Silikatgräsmarker 1,9 ha 6510 Slätterängar i låglandet 0,7 ha 9010 Taiga 1,7 ha 9050 Näringsrik granskog 0,2 ha 9080 Lövsumpskog 0,4 ha
Naturtyper landareal (enligt Metrias naturtypskartering KNAS):	Odlad mark 1,8 ha Äng 1,0 ha Betesmark 2,8 ha Övrig öppen mark 1,8 ha Limnogen eller saltpåverkad våtmark 0,4 ha Tallskog 0,6 ha Granskog 1,7 ha Barrblandskog 2,1 ha Barrsumpskog 0,3 ha Lövblandad barrskog 2,7 ha

	Triviallövskog 4,7 ha Lövsumpskog 0,7 ha Ungskog inkl hyggen 0,7 ha Övriga skogsimpediment 1,1 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Odlingslandskap; ängsmark, hagmark
Naturtyper	Silikatgräsmarker, slåtterängar i låglandet
Strukturer	Ålderdomliga ägofigurer, odlingsrösen, hamlade träd
Växt- och djursamhällen	Torrängsvegetation av ängshavretyp Artrik fjärilsfauna
Arter	Backklöver (<i>Trifolium montanum</i>) NT Backsmörblomma (<i>Ranunculus polyanthemos</i>) NT Bergmynta (<i>Satureja vulgaris</i>) Flentimotej (<i>Phleum phleoides</i>) Kungsmynta (<i>Origanum vulgare</i>) Månlåsbräken (<i>Botrychium lunaria</i>) NT Oxbär (<i>Cotoneaster integerrimus</i>) Säfferot (<i>Seseli libanotis</i>) Väddklint (<i>Centaurea scabiosa</i>) Ängshavre (<i>Arrhenatherum pratense</i>) Bredbandad bastardsvärmare (<i>Zygaena lonicerae</i>) NT Ligusterfly (<i>Craniophora ligustri</i>) NT Sotnätjäril (<i>Melitaea diamina</i>) NT Violettkantad guldvinge (<i>Lycaena hippothoe</i>) NT
Friluftsliv	Upplevelsevärden, pedagogiska värden
Bebyggelse och anläggningar	Väg, luft- och markledning, avloppsledning. Elektriskt stängsel, gärdesgårdar, lada och rastplatser. Resterna av en nedbrunnen bysmedja.

1.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Grinduga by har en mycket lång dokumenterad historik som boplat. De högst belägna delarna av byn steg upp ur havet kring 1000-talet f kr. De äldsta mänskliga lämningarna i området är rösen från yngre bronsålder (900-talet f kr). De tidigaste beläggen för att Grinduga existerat som by är från 1541. Grindugas odlingslandskap har således en historia som sträcker sig åtminstone från medeltiden in i modern tid. Fram till slutet av 1800-talet präglades jordbruket helt av ängsbruk med den därmed förbundna kreatursskötseln, som utgjorde basen för åkerbruket. Grinduga växte succesivt och den brukade marken ska vid mitten av 1850-talet ha uppgått till 120 hektar ängsmark och 12,5 hektar åker. Utöver detta nyttjades utmarken, dvs den omgivande skogsmarken, för skogsbete. Under 1900-talet minskade ängsbruket drastiskt, åkerbruket ökade något för att sedan minska även det. Under samma period förändrades bebyggelsestrukturen i byn radikalt, från det tidiga 1800-talets fyra gårdar med talrika tillhörande ekonomibyggnader, till villabebyggelse med enfamiljshus, många byggda 1954 som skogsarbetarbostäder. Runt 1995 återstod i Grinduga 7,5 ha brukad åkermark, 0,5 ha välhävdad betes- och/eller ängsmark, samt ca 3 ha extensivt betad mark.

1.3 Områdets bevarandevärden

1.3.1 Biologiska bevarandevärden

Grinduga naturreservats höga biologiska bevarandevärden är direkt kopplade till det relativt välbevarade ålderdomliga, småbrutna och variationsrika odlingslandskapet, som dessutom i någon mån hävdats kontinuerligt in i modern tid.

Marken i området är tydligt kalkpåverkad med en kalkinblandning i moränen på 9 - 20% i de finare fraktionerna. Det välbevarade ålderdomliga jordbrukslandskapet, den goda hävdkontinuiteten tillsammans med den höga kalkhalten i moränen samverkar till att området är mycket artrikt på hävdberoende kärlväxter. På moränbackar och sydvända kantzoner finns torrängsvegetation av ängshavretyp, med arter som oxbär och ängshavre. Många kalkgynnade arter som klubbstarr och rosettjungfrulin finns i området, liksom ett antal arter som i Gästrikland möter sin nordgräns, t ex backklöver och säfferot.

Det småbrutna landskapet med dess artrika hävdgynnade vegetation skapar också utmärkta betingelser för en artrik fjärilsfauna. Flera sällsynta och rödlistade arter som kattunvisslare, violettkantad guldvinge, turkos blåvinge och sotnätfjäril har observerats i eller alldeles intill naturreservatet. Strax söder om Grinduga by finns även den så kallade Fjärilsvägen, en skogsbilväg med anpassad skötsel för att gynna den rika och värdefulla fjärilsfaunan.

Naturreservatets biologiska bevarandevärden förstärks av dess läge i direkt anslutning till naturreservatet Tröskens rikkärr, med marker som historiskt nyttjats som våtmarker och skogsbete till Grinduga by.

1.3.2 Kultuhistoriska bevarandevärden

I Grinduga naturreservat sammanfaller i hög grad de biologiska bevarandevärdena med höga kultuhistoriska bevarandevärden. Kulturlandskapet kring Grinduga har en struktur som återspeglar det småskaliga jordbruk som präglade stora delar av Sverige långt in på 1800-talet. Området karaktäriseras av små flikiga åkerlappar i mosaik med åkerholmar och skogsmark. Ägofiguren är i många fall intakta sedan 1700-talet. Odlingsrösen förekommer talrikt, och husgrunder och bebyggelselämningar finns spridda i området. På Norra Hopåkern finns fornlämningar i form av en fossil åker med röjningsrösen, samt en smideslämning. Smideslämningen utgörs av en gammal bysmedja, som restaurerades av Gävle kommun i mitten av 1990-talet, men som tyvärr brann ner några år senare. I norra delen finns en fornlämning i form av en väghållningssten av granit med inskriptionen 10 respektive 11 på. Nya trädgårdsgårdar har byggts upp längs delar av den sträckning längs gamla landsvägen där det tidigare funnits trädgårdsgårdar. Spår av lövtäkt finns i form av gamla hamlade träd och illustreras nu i form av nyhamling av yngre träd.

1.3.3 Geovetenskapliga bevarandevärden

Naturreservatet har inga egentliga geovetenskapliga bevarandevärden. Områdets geologiska förhållanden skapar dock förutsättningarna för de höga biologiska värdena. Det småbrutna och relativt blockrika moränlandskapet danar jordbrukslandskapets småskaliga och variationsrika struktur. Moränens höga innehåll av kalkhaltig ordovicisk kalksten är av avgörande betydelse för den artrika florin i området.

1.3.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Området är av stort intresse för friluftslivet. Grinduga naturreservat ligger i direkt anslutning till bebyggelsen i Grinduga by och inte längre från tätorterna Gävle och Skutskär än att det går att besöka området med cykel eller bil. Naturreservatet är mycket lättillgängligt med bilväg, parkeringsplats och en markerad naturstig som löper genom stora delar av naturreservatet. Området är mycket vackert och är även ett pedagogiskt värdefullt exempel på ett idag sällsynt kulturlandskap, som för bara lite mer än ett sekel sedan karaktäriserade stora delar av vårt land.

1.4 Källförteckning

Litteratur:

Ångar och hagar i Gävleborg. Länsstyrelsen Gävleborg. Rapport 1993:2
Beier, Björn-Axel, 1996: Grinduga By: natur och kulturhistoria i ett
ålderdomligt odlingslandskap. Skriftserien Natur & Kultur i Gävle
Värdefull natur i Gävleborg, 1997. Länsstyrelsen Gävleborg. Rapport 1997:12
Länsstyrelsens naturinventering av Grinduga-Viälven, 2000. Arbetsmaterial

Databaser:

Artportalen, www.artportalen.se ArtDatabanken

PLANDEL

2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Naturreservatet är indelat i 11 skötselområden, vilka utgår från den skötsel som ska genomföras. Skötselområdena är:

- 1: Slåtteräng med gamla åkrar (Korsbacken)
- 2: Komplex av gamla åkrar och åkerholmar (Norra och Södra Hopåkern)
- 3: Gammal åkermark med kantzoner och åkerholmar (del av Innanberg)
- 4: Gammal åkermark med kantzoner (Ärtåker & Nyvreten)
- 5: Igenvuxen hagmark, restaurering (Norrhagen/Brunnshagen)
- 6: Skogsbete, tallskog på moränrygg (del av Norra Hopåker)
- 7: Skogsbete, granskog på gammal inägomark (del av Innanberg)
- 8: Skogsmark som får nyttjas för skogsbete
- 9: Skogsmark för fri utveckling
- 10: Bebyggelse och anläggningar
- 11: Information och friluftsliv

I skötselområde 1-4, 6 och 7 finns inhägnader med elstängsel för betesdjur.

Skötselområde 1 har de största hävdrelaterade naturvärdena. I ett prioriteringsläge bör hävden av skötselområdena prioriteras i fallande nummerordning.

För område 1-4 gäller bevarandemålet att gamla ägofigurer och ägoslag skall vara tydliga, liksom strukturer som odlingsrösen och åkerholmar. I dessa områden ska även någon gammal åkerfigur kunna plöjas och odlas med spannmål på ett traditionellt småskaligt sätt.

Skötselområdena 1-7 (5 efter restaurering) och eventuellt 8 hävdas årligen med bete som huvudsaklig hävdform. Beteshävden sker företrädesvis med nötboskap, eventuellt kompletterat med får. För områdena 1-4 är det angeläget

med tillräckligt betestryck för att få en god avbetning och förhindra uppkomst av igenväxningsvegetation.

Skötselområde 1: Slätteräng med gamla åkrar (Korsbacken), 1,1 ha

Beskrivning

Området omfattar en inäga med två gamla åkrar omgivna av kantzoner, samt en moränrygg med enstaka enar. Området har haft samma ägofördelning sedan början av 1700-talet. Moränryggen är naturreservatets artrikaste yta, med många blommande örter. En rastplats för besökare finns i området.

Bevarandemål

Skötselområdet ska vara öppet, välhävdat och fritt från igenväxningsvegetation, men med enstaka buskar. Särskilt oxbär ska finnas kvar. Örtvegetationen ska vara artrik, på moränbackarna av typen ängshavretorräng. Hävdgynnade arter som väddklint, säfferot, backklöver, kungsmynta, bergmynta, småborre, stor blåkllocka, backsmörblomma, luddhavre, ängshavre, oxbär och solvända skall ha god förekomst. Arealen slätterängar i låglandet (6510) ska vara minst 0,7 ha i hela reservatet.

Skötselåtgärder

Moränbackarna sköts med årlig slåtter sent på säsongen (augusti). Avslaget material får gärna ligga någon dag innan det räfsas och transporteras bort från slättermarken. De gamla åkrarna hävdas genom maskinell slåtter och borttransport av avslaget material, alternativt endast genom bete. Hela området efterbetas efter slåttern av moränbackarna. De delar av området som ligger utanför stängslet bör hävdas med årlig slåtter. Røjning av buskar sker vid behov. Vid røjning skall särskilt oxbär sparas. Någon gammal åkerfigur får gärna plöjas och odlas med spannmål på ett traditionellt småskaligt sätt.

Skötselområde 2: Komplex av gamla åkrar och åkerholmar (Norra och Södra Hopåkern), 4,2 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av två delområden med gamla steniga och flikiga åkrar med många odlingsrösen och åkerholmar. De brukades som åkrar redan på 1700-talet och norra delen plöjdes in på 1990-talet. Kantzonerna och åkerholmarna är artrika och värdefulla fjärilsbiotoper. Enstaka träd och trädgrupper förekommer på åkerholmarna. Området har restaurerats omkring 1994 och 2014. Nyhamling av ask har gjorts i den norra delen. En hitflyttad restaurerad lada, resterna av en jordkällare, samt ruinen av en nedbrunnen bysmedja finns i det norra delområdet. Vid ett stort block i den södra åkern växer blåhallon.

Bevarandemål

Området är välhävdat, i huvudsak öppet och fritt från igenväxningsvegetation. Enstaka träd, däribland några hamlade askar, finns i området. Kantzoner och åkerholmar hyser en artrik hävdgynnad gräsmarksflora med arter som backklöver, backlök, flentimotej och säfferot. Arealen Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 1,9 ha i hela reservatet.

Skötselåtgärder:

Hela området hävdas årligen med bete som huvudsaklig hävdform. Kompletterande slåtter kan ske, framförallt på de gamla åkrarna. De mindre områden som ligger utanför stängslet bör hävdas med slåtter. Hamlade träd återhamlas regelbundet. Nyhamling kan ske av några lövträd. Eventuell igenväxningsvegetation röjs bort vid behov. Skuggande träd och vedväxter gallras vid behov. Någon gammal åkerfigur får gärna plöjas och odlas med spannmål på ett traditionellt småskaligt sätt.

*Skötselområde 3: Gammal åkermark med kantzoner och åkerholmar (del av Innanberg), 0,8 ha*Beskrivning

Skötselområdet utgörs av gamla åkrar och kantzoner omgivna av uppväxt skog. Fem små åkrar brukades här i början av 1700-talet. Området har varit ohävdad men restaurerades 1994 samt 2014, och hävdas nu med bete. I området finns rester av ängsvegetation med arter som backlök, brudbröd och enstaka flentimotej.

Bevarandemål

Området är i öppet, välhävdat och fritt från igenväxningsvegetation. Något enstaka träd kan finnas på åkerholmarna. De gamla ägofigurerna är tydliga. Kantzonerna hyser en artrik, hävdgynnad gräsmarksflora med arter som backklöver, backlök, och flentimotej. Arealen Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 1,9 ha i hela reservatet.

Skötselåtgärder:

Huvudsaklig hävdform är bete. Kompletterande slåtter kan ske före betespåsläpp eller vid behov. Vedväxter och eventuell igenväxningsvegetation röjs vid behov. Någon gammal åkerfigur får gärna plöjas och odlas med spannmål på ett traditionellt småskaligt sätt.

*Skötselområde 4: Gammal åkermark med kantzoner (Ärtåker & Nyvreten),
1,2 ha*

Beskrivning

Områden som odlades upp till åker efter 1811. Områdena har saknat hävd en längre tid men har restaurerats och hävdas nu med bete. Skötselområdet har relativt svaga floravärden. Ett stort odlingsröse finns sydost om landsvägen.

Bevarandemål

Området är i huvudsak öppet (förutom aspungen i väster), välhävdad och fritt från igenväxningsvegetation. Enstaka träd kan finnas på åkerholmarna. Historiska ägofigurer och odlingsrösen är tydliga.

Skötselåtgärder:

Huvudsaklig hävdform är bete. Kompletterande slåtter kan ske före betespåsläpp eller vid behov. Vedväxter och eventuell igenväxningsvegetation avverkas eller röjs vid behov. Någon gammal åkerfigur får gärna plöjas och odlas med spannmål på ett traditionellt småskaligt sätt.

*Skötselområde 5: Igenvuxen hagmark, restaurering
(Norrhagen/Brunnshagen), 1,0 ha*

Beskrivning

Skötselområdet har under 1800-talet varit ängsmark med mindre partier åkermark i den norra, fuktigare delen. Nu är hela området kraftigt igenvuxet med sly och mindre träd, främst hägg och lönn, under en gles trädskärm av stora och grova lövträd (björk, ask, lönn, rönn m.fl. trädslag).

Bevarandemål

Området utgör en välhävdad betesmark utan igenväxningsvegetation, med ett glest trädskikt av stora lövträd av olika trädslag.

Skötselåtgärder:

Området restaureras genom röjning av sly och småträd. Låg stubbhöjd eftersträvas vid röjning. Röjningen bör ske genom utglesning i etapper för att minska uppslag av stubb- och rotskott. Häggsnår kan med fördel dras upp med rötterna för att minska stubbskottbildning. Vid röjningen bör enstaka mindre träd sparas som rekrytering av ersättningsträd för att skapa blandad åldersstruktur i trädskiktet. I slutfasen av restaureringen kan en del av de stora träden behöva avverkas för att skapa en lämplig täthet i trädskiktet.

Efter restaureringen sköts området genom årligt bete. Återkommande röjning av stubbskott och sly kan behövas i en inledningsfas.

Skötselområde 6: Skogsbete, tallskog på moränrygg (del av Norra Hopåker), 0,8 ha

Beskrivning

Området består av en flack moränrygg som var stängslad med trögärdesgård i början av 1700-talet. Skogen har under lång tid präglats av bete. Här finns gott om spärrgreniga äldre tallar och gamla enar.

Bevarandemål

Området har en ljus, gles skog dominerad av tall. Området är välbetat med en hävdgynnad flora och är fritt från igenväxningsvegetation.

Skötselåtgärder:

Beteshävd. Röjning av igenväxningsvegetation och utglesning av trädskiktet vid behov.

Skötselområde 7: Skogsbete, granskog på gammal inägomark (del av Innanberg), 2,0 ha

Beskrivning

Området har tidigare varit öppet men är nu bevuxet med mossrik granskog med gläntor. Stora frodvuxna granar finns i området. Flera gamla vårtbjörkar bär spår av hamling. Lokalt finns svartkämpar, gullviva och andra kvardröjande gräsmarksväxter.

Bevarandemål

Området består av betad gammal granskog med luckor och gläntor.

Skötselåtgärder:

Området betas årligen. Viss gallring och luckhuggning görs i trädskiktet för att skapa ett ljusare och luftigare skogsbete med mer markvegetation. Avverkade träd liksom eventuella vindfällen bör transporteras ut ur området.

Skötselplanens skötselområde 8: Skogsmark som får nyttjas för skogsbete, 8,1 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av skog som nyttjats för skogsbete långt tillbaka och områden som tidigare hävdats men nu övergått till skogsmark.

Bevarandemål

Området består av extensivt betad skog med luckor och gläntor.

Skötselåtgärder:

Området betas när möjlighet finns. Viss gallring och luckhuggning kan behöva göras i trädskiktet för att skapa ett ljusare och luftigare skogsbete med mer markvegetation. Avverkade träd liksom eventuella vindfällen får vid behov transporteras ut ur området.

Skötselplanens skötselområde 9: Skogsmark för fri utveckling, 3,3 haBeskrivning

Gammal skog eller områden som tidigare hävdats men nu övergått till skogsmark. I området finns kalkpåverkad sumpskog (alkärr) med rik flora, samt barrskog med naturskogsqualiteter.

Bevarandemål

Skogsmarken består av naturskog med god förekomst av strukturer som gamla träd och död ved. Arealen taiga (9010) ska vara minst 1,7 ha. Arealen näringsrik granskog (9050) ska vara minst 0,2 ha och arealen lövsumpskog (9080) ska vara minst 0,4 ha.

Skötselåtgärder:

Skogen får utvecklas fritt. Åtgärder för framkomlighet längs leder och underhåll av stängsel kan dock behöva göras.

Skötselplanens skötselområde 10: Bebyggelse och anläggningarBeskrivning

Naturreservatet har flera anläggningar kopplade till historisk och nuvarande hävd av odlingslandskapet. En trädgårdsgård följer delar av det som var den gamla landsvägen genom området samt delar av fägatan. I anslutning till gamla landsvägen finns en fornlämning i form av en så kallad väghållningssten. Skötselområde 1-4 och 6-7 är inhägnade med elektriskt stängsel. Vid Norra Hopåkern (skötselområde 2) finns en hitflyttad nyligen restaurerad ängslada. I samma område, i anslutning till gamla landsvägen, finns ruinerna av en nedbrunnen bysmedja. Längre söderut i samma område finns stengrunden till en jordkällare. Flera husgrunder, bebyggelselämningar och röjningsrösen finns spridda i området. En avloppsledning/dike går från reningsverket väster om reservatet tvärs igenom området (genom skötselområde 5 och 2), se karta sid 15.

Bevarandemål:

- Trädgårdsgården och ängsladan är i gott skick.
- Elektriska stängsel är i gott skick och fria från inväxande vegetation.

- Den gamla jordkällaren och andra bebyggelselämningar är fria från träd och annan vegetation som kan skada lämningarna.
- Den gamla bysmedjan är återuppbyggd.

Skötselåtgärder:

Löpande underhåll av trädgårdsgård, elstängsel och lada. Vid behov uppsättning av ytterligare elstängsel och trädgårdsgård. Bysmedjan, jordkällaren och andra bebyggelselämningar frihuggs vid behov från skadlig vegetation. Om möjlighet finns och finansiering kan ordnas vore det önskvärt att återuppbygga den gamla bysmedjan.

Skötselplanens skötselområde 11: Information och friluftsliv**Beskrivning**

Grinduga naturreservat är av stort intresse för friluftslivet. Det är ett lättillgängligt och besöksvänligt naturreservat med närhet till omgivande bebyggelse och nära till Gävle, Furuviik och Skutskär. Reservatet erbjuder fina naturupplevelser och kan på ett pedagogiskt sätt exemplifiera ett gammalt svenskt kulturlandskap så som det såg ut före förra sekelskiftet. En naturstig löper genom stora delar av naturreservatet och passerar områdets två rastplatser. I naturreservatet finns en parkeringsplats för besökare. Vid parkeringen finns en informationsskylt om Grinduga samt en informationsskylt om det närliggande Naturreservatet Tröskens rikkärr.

Bevarandemål:

- Naturreservatets gräns är tydligt markerad.
- En väl underhållen parkeringsplats för besökare finns.
- En väl underhållen, aktuell informationsskylt om reservatet finns.
- Naturstigen är markerad och i bra skick.
- De två rastplatserna är i bra skick.
- Information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida.

Skötselåtgärder:

Naturreservatets gräns markeras och underhålls löpande. Parkeringsplatsen markeras och underhålls löpande. En informationsskylt om naturreservatet sätts upp vid parkeringsplatsen. Den befintliga naturstigen omarbetas med nya skyltar och underhålls därefter löpande. Information om naturreservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida.

3. Uppföljning

3.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsens personal eller andra av länsstyrelsen anlitade entreprenörer ansvarar för dokumentation och rapportering av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts. Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning och utvärdering av genomförda skötselåtgärder sker för:

- Hävd genom slåtter och bete.
- Rökning av igenväxningsvegetation.
- Restaureringsåtgärder i form av avverkning och rökning.
- Underhåll av stängsel, gärdesgård och lada.
- Underhåll av naturreservatets gräns.
- Underhåll av parkeringsplats, naturstig, rastplatser och informationstavla.

3.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen specificeras i dokumentet "Uppföljningsplan för Grinduga naturreservat" vilket fastställs i samband med naturreservatets bildande. Mer information om Länsstyrelsens uppföljning finns i "Uppföljning av skyddade områden i Gävleborgs län – policy och översiktlig plan 2012".

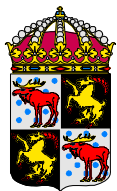
4. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Frekvens	Priori- tering	Finansiering
Utmärkning och underhåll av gränsen	Initialt och vid behov	Hela reservatet	Återkommande	1	Skötselanslag
Framtagande och underhåll av infoskyltar, naturstig och P-plats	Initialt och vid behov	Hela reservatet	Återkommande	1	Skötselanslag
Slåtter	Augusti	Skötselområde 1	Årligen återkommande	1	Skötselanslag /Miljöstöd
Bete/efterbete	Augusti och senare	Skötselområde 1	Årligen återkommande	1	Miljöstöd
Beteshävd	Maj-oktober	Skötselområde 2-4	Årligen återkommande	1	Miljöstöd
Beteshävd	Maj-oktober	Skötselområde 6-7, ev 5 och 8	Årligen återkommande	2	Miljöstöd

Skötselåtgärd	När	Var	Frekvens	Priori- tering	Finansiering
Kompletterande slätter	Juli-augusti vid behov	Skötselområde 2-4	Återkommande	2	Miljöstöd
Hamling av lövträd	Sensommar	Skötselområde 2-4	Återkommande	2	Skötselanslag
Röjning av igenväxningsvegetation	Vid behov	Skötselområde 1-7	Återkommande	2	Miljöstöd
Plöjning och odling av någon gammal åkerfigur	Årligen, om finansiering finns	Skötselområde 1, 2 eller 4	Återkommande	3	Skötselanslag
Restaurering, avverkning och röjning	Initialt och vid behov	Skötselområde 5	Engångsåtgärd och återkommande	3	Skötselanslag
Uppsättning av elstängsel	Efter restaurering eller vid behov	Skötselområde 5 och ev i andra delar	Engångsåtgärd	3	Skötselanslag
Underhåll av elstängsel	Vid behov	Skötselområde 1-7	Återkommande	1	Miljöstöd
Uppsättning av trädgårdsgård	Vid behov	Hela reservatet	Engångsåtgärd	3	Skötselanslag
Underhåll av trädgårdsgård	Vid behov	Skötselområde 2 och 8	Återkommande	3	Skötselanslag
Underhåll av lada	Vid behov	Skötselområde 2	Återkommande	3	Skötselanslag
Röjning kring bebyggelse-lämningar	Vid behov	Främst i skötselområde 2, 4 och 8.	Återkommande	2	Skötselanslag
Återuppbyggnad av bysmedjan	När finansiering finns	Skötselområde 2	Engångsåtgärd	3	Ev extern finansiering

5. Revidering

Skötselplanen gäller tillsvidare, men bör löpande ses över och revideras vid behov. Om inte tidigare kan det vara lämpligt att revidera skötselplanen om ca 10 år.

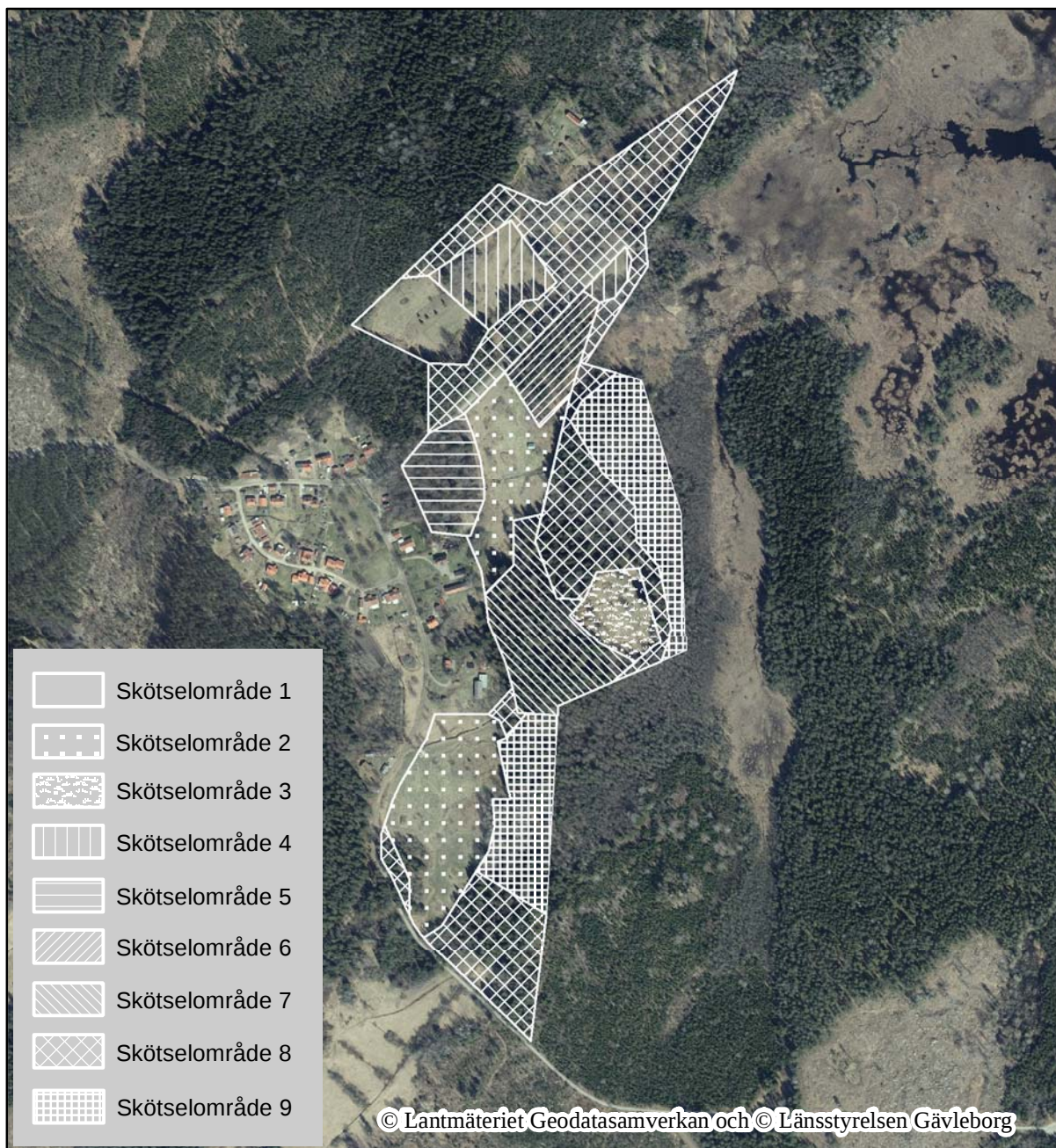
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör skötselplan
2019-03-26

Dnr 666-2017
80-253

14 (15)

Grinduga naturreservat Skötselområdeskarta

Bakgrundskarta: Ortofoto

Skala 1:8 000

Karta tillhörande skötselplan för Grinduga naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6724627 E: 625697

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Postadress

Besöksadress

Telefon

Faxnummer

E-post adress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

010-225 10 00

010-225 11 50

gavleborg@lansstyrelsen.se

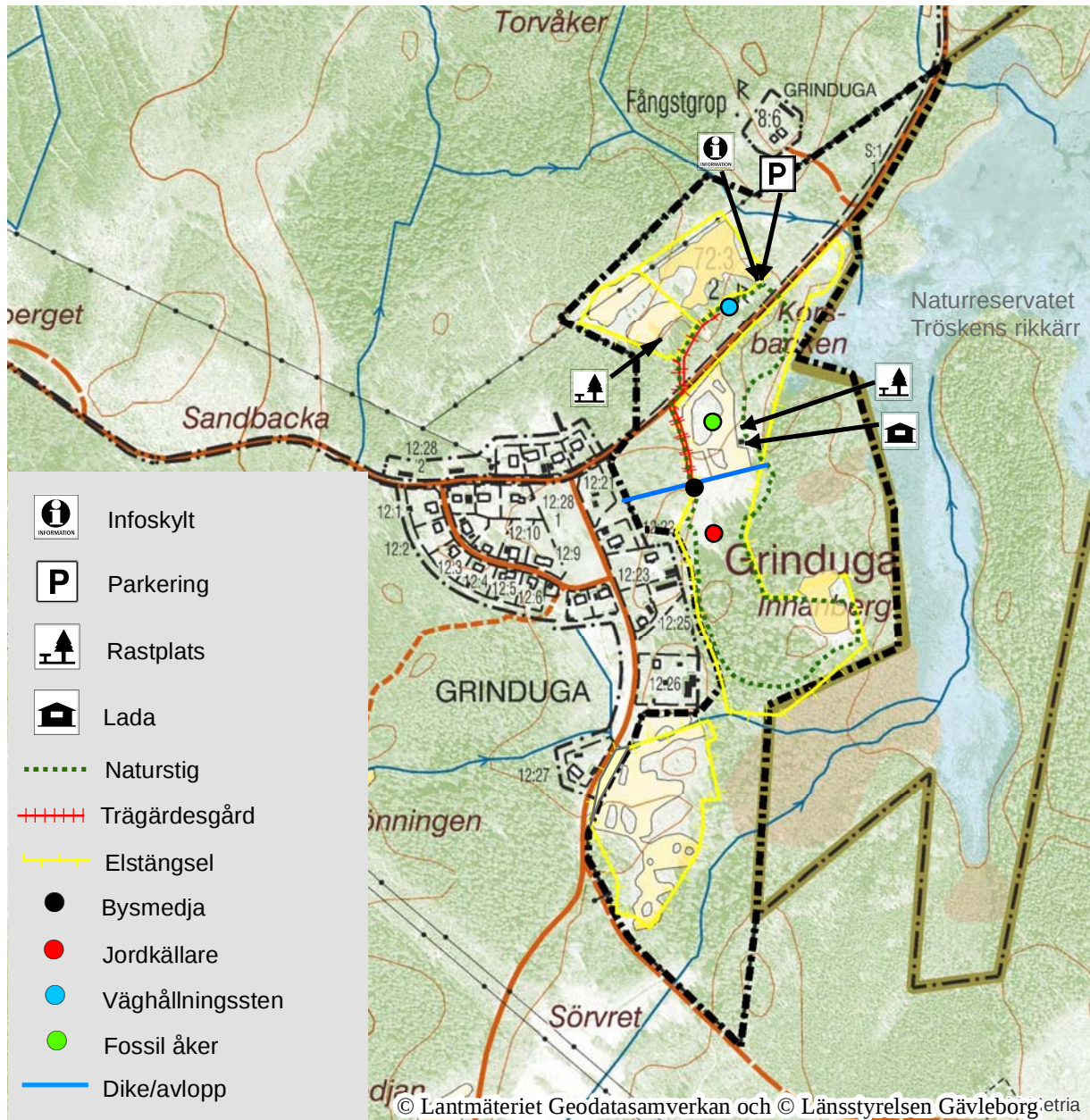
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör skötselplan
2019-03-26

Dnr 666-2017
80-253

15 (15)

Grinduga naturreservat Skötselanläggningskarta

Bakgrundskarta: Fastighetskartan
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6724627 E:625697
Skala 1:8 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Föreskriftskarta för Grinduga naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

--- Gräns för naturreservatet
--- Fastighetsgränser

Postadress

Besöksadress

Telefon

E-post adress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

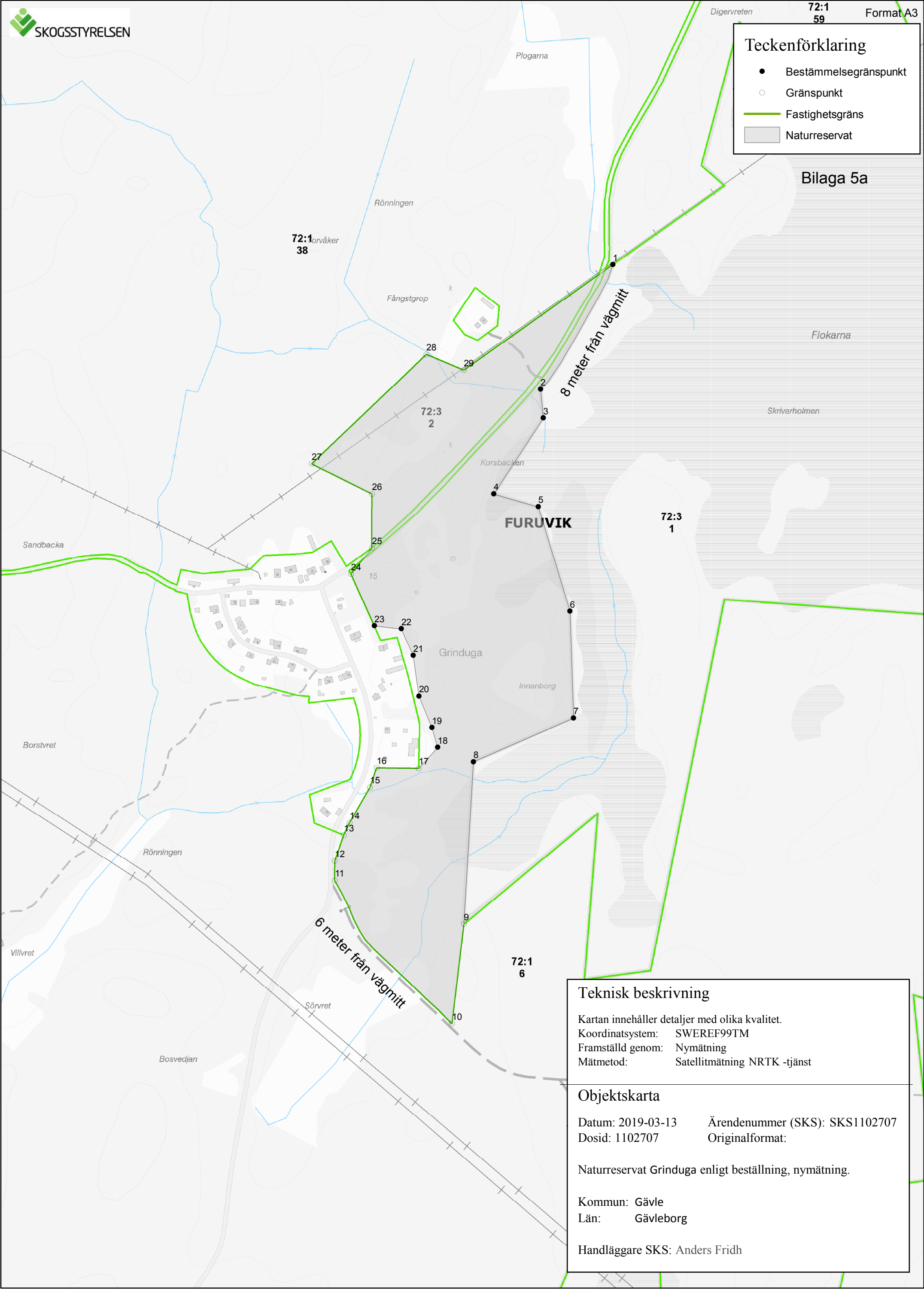
010-225 10 00

gavleborg@lansstyrelsen.se

Teckenförklaring

- Bestämmelesgränspunkt
- Gränspunkt
- Fastighetsgräns
- Naturresevat

Bilaga 5a

Teknisk beskrivning

Kartan innehåller detaljer med olika kvalitet.
Koordinatsystem: SWEREF99TM
Framställd genom: Nymätning
Mätmetod: Satellitmätning NRTK -tjänst

Objektskarta

Datum: 2019-03-13 Ärendenummer (SKS): SKS1102707
Dosid: 1102707 Originalformat:

Naturresevat Grinduga enligt beställning, nymätning.

Kommun: Gävle
Län: Gävleborg

Handläggare SKS: Anders Fridh

Teknisk beskrivning

Datum: 2019-03-13

Märkning: Blå-gul snitsel + stakkäppar med blåmålad topp.

Ärendenummer: SKS1102707

Mätmetod: Satellitmätning NRTK -tjänst

Dosid: 1102707

Mätperiod: 2019- 02-07 till 2019-02-12

Handläggare: Anders Fridh

Objekt: Grinduga Naturreservat

Kommun: Gävle

Län: Gävleborg

Koordinatsystem: SWEREF99_TM

Koordinatkvalitet: Inre 500 mm, Yttre 500 mm

Punkt ID	Norr (N)	Öst (E)	Notering
1	6725181,31	625941,17	Bestämmelegränspunkt
2	6724989,82	625829,94	Bestämmelegränspunkt
3	6724945,08	625834,08	Bestämmelegränspunkt
4	6724828,14	625758,14	Bestämmelegränspunkt
5	6724808,23	625826,64	Bestämmelegränspunkt
6	6724647,73	625875,49	Bestämmelegränspunkt
7	6724483,20	625880,93	Bestämmelegränspunkt
8	6724415,91	625726,65	Bestämmelegränspunkt
9	6724165,51	625712,10	Gränspunkt
10	6724012,33	625693,55	Gränspunkt
11	6724232,85	625513,25	Gränspunkt
12	6724262,79	625513,47	Gränspunkt
13	6724302,72	625527,13	Gränspunkt
14	6724321,74	625536,14	Gränspunkt
15	6724376,29	625567,63	Gränspunkt
16	6724406,62	625577,78	Gränspunkt
17	6724405,81	625642,66	Gränspunkt
18	6724437,78	625671,57	Bestämmelegränspunkt
19	6724468,15	625662,93	Bestämmelegränspunkt
20	6724516,75	625642,74	Bestämmelegränspunkt
21	6724579,34	625633,96	Bestämmelegränspunkt
22	6724620,52	625615,95	Bestämmelegränspunkt
23	6724625,25	625574,10	Bestämmelegränspunkt
24	6724705,00	625538,21	Gränspunkt
25	6724744,93	625570,37	Gränspunkt
26	6724828,39	625570,61	Gränspunkt
27	6724874,54	625477,97	Gränspunkt
28	6725043,09	625654,40	Gränspunkt
29	6725019,00	625711,86	Gränspunkt

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni göra det **skriftligen** hos **Regeringen, Miljödepartementet**.

Brevet med överklagandet skall dock lämnas eller skickas till:

Länsstyrelsen Gävleborg
801 70 Gävle

eller via e-post till:

gavleborg@lansstyrelsen.se

Skrivelsen med överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Om överklagandet kommer in för sent kan det inte tas upp till prövning.

I överklagandet ska Ni ange

1. Ert namn och Er adress
2. vilket beslut Ni överklagar (diarienummer eller motsvarande)
3. vilken ändring Ni vill ha, samt
4. vilka skäl Ni anser att Ni har för ändringen.

Vill Ni veta mera om hur man överklagar kan Ni ta kontakt med Naturvårdsenheten vid Länsstyrelsen, telefon 010-225 10 00.

UPPLYSNINGAR

Regeringen prövar efter överklagande beslut av statliga myndigheter i frågor som rör bildande av naturreservat, utom frågor om ersättning, (18 kap 1 § miljöbalken).

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten får överklaga beslut om bildande av naturreservat (40 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Beslut om bildande av naturreservat får även överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot samt den myndighet, kommunala nämnd eller annan som enligt vad som är särskilt föreskrivet i balken eller i föreskrifter meddelade med stöd av balken har rätt att överklaga. Denna paragraf innebär inte någon inskränkning av rätten att överklaga enligt bestämmelser i rättegångsbalken (16 kap 12 § miljöbalken).